

DỊCH TẢ TRÂU BÒ: KIỂM SOÁT – THANH TOÁN BỆNH VÀ KẾ HOẠCH HÀNH ĐỘNG TOÀN CẦU HẬU THANH TOÁN BỆNH

Vũ Thị Thu Trà¹, Đồng Văn Hiếu¹, Đặng Xuân Sinh²,
Phạm Đức Phúc³, Pawin Padungtod⁴

I. GIỚI THIỆU CHUNG

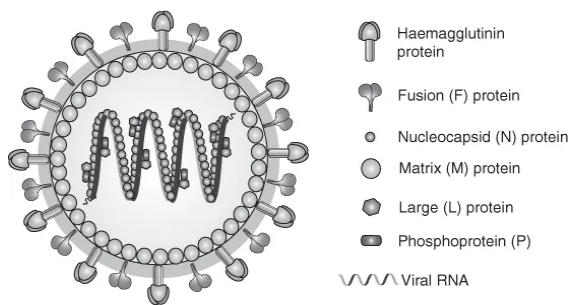
Dịch tả trâu bò (DTTB) là bệnh truyền nhiễm nguy hiểm do virus gây ra, chủ yếu gây bệnh cho trâu bò và một số loài động vật hoang dã khác. Virus DTTB không có khả năng gây bệnh cho người. DTTB đã từng xảy ra khắp châu Á, châu Phi và châu Âu, làm chết hàng triệu gia súc, gây thiệt hại nghiêm trọng về kinh tế, gây nạn đói và ảnh hưởng tới an ninh lương thực ở nhiều quốc gia, có thể bùng phát thành dịch lớn, lây lan mạnh xuyên biên giới. Để khống chế, kiểm soát và loại trừ bệnh, đòi hỏi sự hợp tác giữa các quốc gia. Nhờ vào chương trình tiêm phòng vaccin và chương trình toàn cầu loại trừ bệnh DTTB, vào tháng 6 năm 2011 tại Hội nghị lần thứ 37 của Tổ chức Nông lương liên hợp quốc (FAO), bệnh đã được công bố thanh toán trên phạm vi toàn cầu. Tại Việt Nam, ổ dịch cuối cùng nổ ra vào năm 1977, chương trình tiêm phòng vaccin dừng từ năm 1987 và đến năm 2000 bệnh được công bố thanh toán hoàn toàn ở Việt Nam. Mặc dù bệnh DTTB đã được thanh toán, nhưng bệnh vẫn có nguy cơ xuất hiện trở lại và có thể gây ra nhiều thiệt hại nghiêm trọng về kinh tế - xã hội, vì vẫn còn nhiều nước trên thế giới báo cáo vẫn lưu trữ virus DTTB. Chính vì vậy, FAO và Tổ chức Thú y thế giới (WOAH) đã đưa ra “Kế hoạch hành động toàn cầu hậu thanh toán bệnh DTTB”, nhằm thúc đẩy các hoạt động truyền thông nâng cao cảnh giác cũng như nhận thức trong cộng đồng về nguy cơ dịch bệnh.

II. CÁC ĐẶC ĐIỂM CỦA BỆNH DTTB

2.1. Tác nhân gây bệnh

Bệnh DTTB do virus thuộc họ *Paramyxoviridae*, giống *Morbillivirus* gây ra. Virus DTTB có khả năng gây bệnh cho nhiều loài động vật, trong đó chủ yếu là trâu, bò. Cừu, dê, lợn và động vật móng guốc hoang dã cũng có thể mắc bệnh. Tỷ lệ mắc và tỷ lệ tử vong cao, lên đến 90 - 100%.

Virus DTTB có dạng hình cầu, đường kính 150 - 300nm, bộ gen ARN sợi đơn (15.882bp). Virus gồm có 6 protein cấu trúc, trong đó có 3 protein liên quan tới nucleocapsid là protein bám ARN (N), phosphoprotein (P) và protein lớn với các đặc điểm của polymerase (L); 1 protein nền nằm dưới lớp vỏ; 2 protein vỏ chịu trách nhiệm gắn và dung hợp với tế bào chủ tương ứng là protein dung hợp (F) và protein gắn (H). Ngoài ra, virus DTTB còn có 2 protein không cấu trúc có vai trò điều hòa sự nhân lên của virus.

Hình 1. Cấu trúc virus dịch tả trâu bò

Nguồn: <https://veteriankey.com/rinderpest-virus/>

¹. Khoa Thú y, Học viện Nông nghiệp Việt Nam

². Viện Nghiên cứu chăn nuôi quốc tế (ILRI)

³. Mạng lưới Một sức khỏe các trường Đại học Việt Nam (VOHUN)

⁴. Tổ chức Lương thực và nông nghiệp Liên hiệp quốc (FAO), Việt Nam